עקה מוסרית ופסיכולוגית בקרב אחיות: שימוש בניתוח נתיבים להבנת תיווך של מושגים מרכזיים

גרייס קאמר עלימה[1], BSN, M.A., RN, PhD(c)

דניאל שפרלינג[1], S.J.D., B.A. (Philosophy)

[1]החוג לסיעוד, הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, אוניברסיטת חיפה

רקע

עקה מוסרית (Moral Distress- MD) הוכרה כאחת הבעיות המרכזיות, החמורות והדחופות ביותר העומדות לפתחן של אחיות, בשכיחות בינונית עד גבוהה. עם זאת, המנגנון המסביר תופעה זו טרם הובהר ונמדד

מטרות המחקר

1. להעריך את השכיחות, החומרה והתדירות של עקה מוסרית בקרב אחיות העובדות בבתי חולים ובקהילה.
2. לבחון את הקשרים בין עקה מוסרית לבין מושגיה המרכזיים.
3. לבחון את התפקיד המתווך הפוטנציאלי של אקלים אתי ומאפייני המטופל בקשר שבין גורמים אלה לבין עקה מוסרית ומצוקה פסיכולוגית.

שיטות

מחקר חתך כמותי. **307** אחיות מוסמכות העובדות בבתי חולים ובמוסדות קהילתיים בישראל השתתפו במחקר בין יולי 2023 ועד ספטמבר 2024. הנתונים נותחו באמצעות ניתוח נתיבים.

ממצאים

- הציון הממוצע הכולל של חומרה–תדירות העקה המוסרית היה נמוך יחסית ($M = 26.52$, $SD = 19.43$).
- **לידע אתי** הייתה השפעה עקיפה בלבד על עקה מוסרית ($\beta = -0.421$) ועקה פסיכולוגית באמצעות תיווך האקלים האתי.
- אקלים אתי תיווך באופן מלא את הקשר השלילי בין **חוסן מוסרי** לעקה מוסרית ($\beta = -0.100$, 95% CI [-0.230, -0.025], $p = 0.003$) ותיווך חלקית את הקשר בין חוסן מוסרי לעקה פסיכולוגית.
- **החוזק המוסרי** של אחיות קשור לעקה מוסרית בעיקר דרך מאפייני המטופל.

דיון וסיכום

- רמות גבוהות יותר של **ידע אתי** מפחיתות הן את העקה המוסרית והפסיכולוגית של האחיות כאשר אחיות עובדות באקלים אתי חיובי, **ללא קשר** למורכבות הטיפול הנגזרת ממאפייני המטופל או מהיקף המצבים המאתגרים את האחות מבחינה רגשית.
- על ארגונים **לשפר את האקלים האתי** של האחיות, כגון באמצעות ועדות אתיקה, התייעצויות אתיות וערוצי תקשורת שקופים.

יצירת קשר:

gqamar@campus.Haifa.ac.il